

FERNANDO J. MÚÑEZ

NETFLIX

SÉRIA Z NETFLIXU

KUCHÁRKA

Z CASTAMARU

CLARINO TAJOMSTVO

1. ČASŤ

KUCHÁRKA

Z CASTAMARU

KUCHÁRKA
Z CASTAMARU

CLARINO TAJOMSTVO

1. ČASŤ

FERNANDO J. MÚÑEZ

Original title: Fernando J. Múñez: LA COCINERA DE CASTAMAR
Copyright © Fernando Javier Múñez Rodríguez, 2019
Translation rights arranged by IMC Agencia Literaria, SL
All rights reserved.
Cover design: Planeta Arte & Diseño
Cover photo © Cristina Reche / © Ilina Simeonova / Trevillion Images

Translation © Eva Reichwalderová, 2022
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2022

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Zuzana Reiselová

Prvé vydanie

Táto kniha je fikcia. Mená, postavy, miesta a udalosti sú buď výtvorom autorkinej fantázie, alebo sú použité fiktívne, a preto akákoľvek podobnosť so skutočnými živými alebo mŕtvymi osobami, obchodnými spoločnosťami, udalosťami či miestami je úplne náhodná.

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov ani rozši-rovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-573-0277-3

Moja nesmierna vďaka patrí ako vždy Cindy Tahsovej.
Rovnako ďakujem Jane a Taylor Bar-bagallovým,
Amy Petrowichovej a Laure Horahovej.

Osobitné poďakovanie patrí Suzanne Matthewsovej
za to, že zodpovedala moje početné otázky
a podelila sa so mnou o skúsenosti s riadením hotela.

*Svojej manželke, lebo je vzduch, ktorý dýcham,
a kolísavé more, ktoré presiaklo celý môj svet.*

*Svojej matke, lebo ma ako prvá posmelila,
aby som napísal túto knihu.*

Svojemu otcovi, lebo sa od neho učím každý deň.

PRVÁ ČASŤ

10. októbra 1720 – 19. októbra 1720

1. KAPITOLA

10. októbra 1720 ráno

„Žiadna bolesť netrvá večne,“ presviedčala samu seba v nádeji, že všetko prebolí. „Ale aj šťastie je pominuteľné,“ dodala zvyčajne. Toľkokrát si tú vetu opakovala, až slová postupne strácali význam a ostal len pocit úzkosti, ktorý sa v posledných rokoch stal súčasťou jej bytia. Cítila sa ako roztrhaná handrová bábika, dennodenne zvädzajúca boj o prežitie. Nemala na výber, musela byť odvážna a bojovať. Zanovitosť, ktorú mala v povahe, jej pomáhala kráčať vpred, stala sa odolnejšou a silnejšou. „Nikto o mne nebude môcť povedať, že som bola zbabelá,“ opakovala si Clara.

Ukrytá pod jutovou plachtou sústredene pozorovala dažďové kvapky stekajúce po baloch slamy, aby tak unikla opálovému svetlu prenikajúcemu pomedzi mriežkovanú štruktúru tkaniny. Odrazu si všimla, aký rozľahlý je priestor lemujúci cestu, po ktorej sa blížili k panstvu Castamarovcov. Keď si uvedomila, že nie je v bezpečí štyroch stien, musela si kontrolovať dýchanie, lebo tep sa jej tak zrýchlil, že takmer zamdlela. Pre podobné záchvaty paniky už niekoľkokrát stratila vedomie. Nenávidela tú bezmocnosť. Cítila sa zraniteľná, akoby sa

na ňu už-už malo zrútiť všetko zlo sveta, a zmáhala ju slabosť. Spomenula si, že práve tento strach bol dôvodom, prečo tak váhala, keď sa od seňory Moncadovej dozvedela, že v Castamare majú voľné miesto. Zavalitá hlavná sestra k nej podišla a oznámila, že jej dobrý priateľ, Melquíades Elquiza, majordóm na panstve Castamar, hľadá skúsenú kuchárku.

„Clara, mohla by to byť tvoja šanca,“ posmeľovala ju.

Túžila po tom mieste, a zároveň ju desilo, že by musela opustiť nemocnicu, v ktorej žila a pracovala. Pri predstave, že sa túla po madridských uliciach či prechádza Hlavným námestím, ako kedysi dávno s otcom, sa jej zasekol dych, zalial ju pot a zachvátila ju slabosť. Aj napriek tomu sa so šatkou na očiach odhodlala sama priblížiť k Alcázar, hoci len čo vytiahla päty z nemocnice, ovládla ju panika. Našťastie, seňora Moncadová bola taká milá, že k seňorovi Elquizovi išla namiesto nej a vychválila jej kulinárske zručnosti. Priatelili sa už dávno. V mladosti, keď ona slúžila u grófa Benaventeho a on u vojvodu z Castamaru, stretávali sa na vidieckych slávnostiach. Od nej sa seňor Elquiza dozvedel, že Clara zdedila lásku a vášeň k vareniu po matke, hlavnej kuchárke kardinála Giulia Alberoniho, bývalého ministra kráľa Filipa V. Bohužiaľ, neskôr prelát upadol do nemilosti a vrátil sa do Janova len s jej matkou.

Clara, matkina pomocníčka a pravá ruka, musela odísť z kardinálových služieb, odcestovať s ním mohla len hlavná kuchárka. Myslela si, že nové miesto nájde rýchlo, keď však hlavní kuchári v honosných domoch zistili, že všetky odporúčania jej napísala vlastná matka, odmietli ju. Navyše bola vzdelaná, čo nevzbudzovalo dôveru. Neostávalo jej iné, len

sa načas vzdať kuchárskych ambícií a zarábať si na živobytie opatrovaním nešťastníkov v miestnej nemocnici, známej tiež ako Nemocnica Zvestovania Panne Márii.

Veľmi ju trápilo, že takto dopadla. Jej otec, uznávaný lekár Armando Belmonte, pokladal vzdelanie dcér za dôležité. Nemohla mu nič vyčítať. Bol to osvietený muž a tak sa aj správal až do svojej tragickej smrti 14. decembra 1710. „Také široké vzdelanie a nadarmo,“ povzdychla si smutne. Od útleho detstva ich prísne a systematicky vychovávala guvernanka Francisca Barrosová. So sestrou sa vyznali v mnohých oblastiach: šitie a vyšívanie, etiketa, zemepis, dejepis, latinčina, gréčtina, matematika, rétorika, gramatika, ale aj moderné jazyky ako angličtina či francúzština. Chodili na hodiny klavíra, učili sa spievať a tancovať, čo pre rodičov predstavovalo nemalé náklady. Nehovoriac o oduševnenej záľube v čítaní. Po otcovej smrti im však vzdelanie nebolo nič platné a klesli na spoločenskom rebríčku. Na druhej strane, láska k vareniu, ktorá spájala matku s dcérou a otcovi vždy bola trňom v oku, nakoniec pomohla rodine prežiť.

„Drahá moja Cristina, načo máme kuchárku?“ neraz mame vyčítal otec. „Čo by povedali naši priatelia, keby vedeli, že so staršou dcérou tráviš celé dni v kuchyni vo výparoch z hrncov, hoci máme služobníctva viac ako dost?“

Keď sa rodine finančne darilo, Clara prečítala všetky možné kuchárske knihy vrátane prekladov niekoľkých arabských a sefardských zväzkov, z ktorých mnohé boli v Španielsku cenzurované. Dychtivo hltala *Knihu dusených pokrmov z mäsa a strukovín* kuchára Ruperta de Nola, *Štyri knihy o cukrárskom umení* Miguela de Baeza a všetky recepty, ktoré sa jej alebo

matke dostali do rúk. Odmalička sprevádzala ich kuchárku, seňoru Canovú, na potravinový trh a naučila sa od nej vyberať najlepšiu kapustu, šalát, cícer, šošovicu, paradajky, ovocie, ryžu. Od radosti bola celá bez seba, keď jej v detstve dovolili preberať šošovicu a cícer, a bola nadšená, keď jej dali ochutnať vývar pri príprave polievky olla podrida alebo horkú čokoládu, ktorú jej otec získal vďaka kontaktom na kráľovskom dvore. Znovu pocítila túžbu stať po maminom boku a pripravovať piškótové koláče s cukrovou polevou, torty, marmelády a džemy. Spomenula si, ako spoločne presvedčili otca, aby dal postaviť hlinenú pec na drevo, v ktorej by mohli pripravovať všakovaké druhy jedál. Najprv nesúhlasil, ale neskôr, pod zámenkou, že vyhovie požiadavke služobníctva, ustúpil.

Keď sa don Melquíades dozvedel od seňory Moncadovej o Clariných schopnostiach, rozhodol sa, že ju prijme. Castamar pre ňu predstavoval prvý krôčik v návrate do ozajstného kulinárskeho sveta. Miesto u vojvodu z Castamaru, ktorý bol v službách kráľa Filipa V. a preslávil sa vo vojne o španielske dedičstvo, znamenalo istotu. Vedela, že nejde o typický dom. Hoci bol veľký a významný, slúžila v ňom len asi tretina služobníctva, ktoré by sa vo vojvodskom sídle dalo očakávať. Majiteľ panstva, don Diego, sa po manželkinej smrti vyhýbal spoločnosti. Takmer nevychádzal z domu a za posledné roky sa objavil len na niekoľkých dvorných udalostiach.

Ešte než Clara odišla do Castamaru, napísala matke a sestre. O zmene bydliska a novej adrese ich mohla informovať len vďaka rozhodnutiu kráľa Filipa, ktorý povolil, aby poštové služby využívali aj poddaní, nielen dvorania, šľachtici či obchodníci. Poštovné zvyčajne platil príjemca, nechcela však,

aby mali zbytočné výdavky, preto ho uhradila zo skromných úspor.

Keď odoslala listy, musela čakať celý deň, kým Pedro Ochando, hlavný koniar v Castamare, dokončí poobedňajšiu prácu a za úsvitu naloží baly slamy do voza. Mala šťastie, bol upršaný deň. Pohonič bol taký láskavý, že ju vyzdvihol priamo v nemocničnej kočiarni, takže nemusela skrývať chorobný strach z otvorených priestorov.

„Radšej by som sa viezla vzadu, ak vám to neprekáža,“ poprosila vyhýbavo. „Baly slamy ma aspoň ochránia pred dažďom. Som slabo oblečená.“

Počas trojhodinovej cesty z Móstoles do Boadilly bez prestania lialo. Podchvíľou pocítila, ako koleso vbehlo do výmola, a pri predstave, že by jej slamená ochrana mohla vypadnúť z voza, ju premkol strach. Našťastie sa to nestalo. Bola už celá dolámaná z náročnej cesty, keď sa voz odrazu zastavil a mŕkvy seňor Ochando jej oznámil, že sú na mieste.

Poďakovala, rozlúčila sa a s prižmúrenými očami vystúpila z voza. Striaslo ju, keď jej chladné dažďové kvapky stiekli poza vyšívany golier pod šaty. Počkala, kým sa dostatočne vzdiali kvílivý zvuk kolies, a so zovretým hrdlom si cez oči previazala šatku. Úzkou škáročkou sotva videla zem pod nohami a s pomocou palice, ako nevidiaca, pomaly kráčala k opevnenému nádvoriu za zámkom. So zrakom upriameným na topánky sa modlila, aby jej šatka neskĺzla a neodhalila rozľahlosť panstva Castamar. Táp sa jej zrýchlil, pridala do kroku. Dýchala príliš rýchlo, začínali jej trpnuť končatiny. Prešla popod murovaný oblúk a dostala sa na nádvorie. Sotva si všimla hlúčik služok, ktoré so smiechom zbierali zabudnutú bielizeň zo šnúr.

Zrazu sa cítila stratená v rozľahlom priestore, lebo spod šatky sa nedokázala orientovať. Zodvihla hlavu a na druhom konci nádvoría zbadala dvere. Nedbala na to, že vyzerali, akoby sa nepoužívali. Pozbierala všetky sily a celá roztrasená sa k nim rozbehla. Modlila sa, aby neodpadla alebo nezakopla a nezaryla nosom do zeme. Pod strieškou si sňala šatku a oprela sa čelom o rám dverí. Zúfalo zabúchala a snažila sa nemyslieť na šírý otvorený priestor za sebou.

„Čo tu chceš?“ ozval sa jej za chrbtom panovačný hlas.

Od ľaku skamenela. Pomaly sa otočila, snažila sa zachovať pokoj. Oproti nej stála asi päťdesiatročná žena s prísnyim pohľadom. Clara zdvihla zrak len na sekundu, a hneď vedela, že má do činenia s mimoriadne neprístupnou osobou.

„Volám sa Clara Belmonteová a som nová kuchárka,“ vysypala jedným dychom a vytiahla odporúčania od mamy a od seňory Moncadovej.

Žena sa na ňu ledva pozrela a pomaly sa pustila do čítania. Clare to pripadalo ako večnosť. Súrne sa potrebovala oprieť o stenu, lebo ju chytil závrat. Žena si všimla jej nevoľnosť. Zdvihla obočie a skúmavo si ju obzerala.

„Prečo si taká bledá? Dúfam, že nie si chorá,“ poznamenala a čítala ďalej.

Clara pokrútila hlavou a roztriasli sa jej nohy. Uvedomovala si, že už dlho nevydrží predstierať, akoby bolo všetko v poriadku, ale keby sa priznala, že nedokáže chodiť von, určite by prišla o prácu. A tak zaťala zuby a snažila sa zhlboka dýchať.

„Don Melquíades ma uistil, že pošle skúsenú kuchárku. Nie si príliš mladá na to, aby tie odporúčania boli pravdivé?“

Clara urobila pukerlík podľa pravidiel spoločenskej etikety a vysvetlila, že sa učila od matky v službách Jeho Eminencie kardinála Alberoniho. Žena jej dokumenty bez slova vrátila. Potom strčila ruku do vrečka, vytiahla zväzok kľúčov a otvorila dvere.

„Za mnou,“ zavelila a Clara s úľavou vklzla dovnútra.

Nasledovala ženine energické kroky a postupne sa spamätávala. Dlhé chodby sa jej zdali nekonečné. V bezpečí za ženiným chrptom sa nenápadne rukami opierala o holé biele steny. Žena jej autoritatívnym tónom oznámila, že dvere, ktorými práve vošli, musia byť vždy zamknuté a vchod pre ňu je na druhej strane nádvoría. Clara predpokladala, že vedie priamo do kuchyne. V podstate sa jej uľavilo, lebo nemala v úmysle kamkoľvek chodiť.

Stretli troch ukričaných sluhov; niekoľko komorných, ktoré keď zbadali ženu, hneď si naprávali rovnošaty a bez rečí odkráčali hore po schodoch; dvoch mladých pomocníkov, budúcich komorníkov; šafára Jacinta Suáreza, ktorý bol v Castamare zodpovedný za nákup potravín; po boku mu kráčal zástupca Luis Fernández, ktorý kontroloval čerstvosť potravín, dohliadal na uskladnenie zásob, ovocia, zeleniny, strukovín a mal na starosti aj zásoby vosku, uhlia a dreva v sklade na kurivo. Žena obom na pozdrav odmerane kývla hlavou. Z labyrintu chodieb sa vynorili dvaja zažínači, zodpovední za osvetlenie domu a záhrady. Uklonili sa žene tak hlboko, až sa bradou dotýkali hrude. Prešli popri Galatei Borcuovej, bučatej dievčine s jamkami na lícach a s plnými rukami misiiek na omáčku. Jej nadriadená, hlavná stolníčka a zároveň osoba zodpovedná za kvalitu ovocia v Castamare Matilde Marrónová na ňu

nervózne pokrikovala, aby nezabudla poriadne vyčistiť nádoby na ocot. Len čo služobníctvo zazrelo ženu, ktorá Claru viedla, stávalo sa do pozoru, a kým sa nevzdialila, všetko muselo počkať.

„Pokiaľ nerozhodnem inak, si tu len na skúšku. Ak nebudem s tvojou prácou a nasadením spokojná, vrátiš sa do Madridu. Budeš dostávať šesť reálov a tri jedlá denne, a v týždni budeš mať jeden voľný deň, ktorý zvyčajne pripadne na nedeľu. Na omšu môžeš chodiť každý deň,“ vysvetľovala úsečne. Okolo prešli dve práčky, no ani si ich nevšimla.

Clara prikývla. Keby slúžila na kráľovskom dvore ako muž, dostávala by približne jedenásť reálov denne. Aj keď Castamar patril k významným španielskym panstvám, predsa len to nebolo kráľovský Alcázar a ona nebola muž. Napriek tomu bola s platom spokojná, lebo patrila k tým šťastnejším. Boli dievčatá, ktoré drhli schody za menej ako dva reály denne; ona si mohla čo-to našetriť, ak by sa v budúcnosti ocitla v horšej situácii.

„Netolerujem lenivosť ani tajné vzťahy medzi služobníctvom. Prísne zakázané sú aj mužské návštevy,“ pokračovala žena.

Chodbou s krásnym dreveným kazetovým stropom sa blížili k dvojitém dverám z okrového čerešňového dreva. Nad dverami bol nápis *Preprava jedál*, ktorý naznačoval, že vchádzajú do kuchyne. Zrazu sa objavila slúžka s raňajkami na striebornom podnose. Kurací vývar, mlieko a čokoláda v samostatných džbánoch, krajec chleba opečený na masle a posypaný cukrom a škoricou, vajcia na mätko, čerstvé bochníky chleba a trocha slaniny. Clara už napohľad rozpoznala, že vývar je

príliš korenistý, sladký chlieb príliš mastný, vajíčka príliš uvarené a bochníky nedopečené. Chýbal pomocný stolník, ktorý by niesol poháre, príbory a prestieranie a sprevádzal by slúžku až k pánovi. Dobre vyzerala len slanina. Bola správne narezaná a opečená do chrumkava. Neprijemne ju prekvapilo aj servírovanie raňajok, ktoré nezodpovedalo významnému spoločenskému postaveniu pána domu, a to aj napriek kvalitným vzorovým šálkam a vkusnému striebornému príboru s originálnou vidličkou so štyrmi hrotmi. Okrem toho, že nebola dodržaná predpísaná vzdialenosť medzi príbormi, chýbala kvetinová výzdoba, čo bolo absolútne neprípustné. Biely vyšívaný obrus s háčkovaným lemom nerovnako pretŕčal z podnosu. Sladký chlieb, vývar, slanina a vajcia mali byť prikryté striebornými servírovacími poklopami, aby nevychladli, navyše by si takto páni stravníci mohli vychutnať aj moment prekvapenia. Stačil jediný pohľad správkyne domu, a slúžka zastala. Správkyňa pristúpila k podnosu a pedantne posunula káвовú lyžičku do požadovanej vzdialenosti od raňajkovej šálky a správne rozmiestnila strieborné džbány.

„Nech sa to ani nepohne, Elisa!“ zavrčala. „Môžeš ísť.“

Clara ihneď pochopila, že hoci sa správkyňa vyzná v etike a dodržiava protokol, nepozná sofistickované versailleské finery a kulinársku prepracovanosť haute cuisine, ktorá bola bežná na kráľovskom dvore.

„Spolahnite sa, doňa Úrsula,“ odpovedala Elisa a zvládla pukerlík aj s naloženou táckou. Počkala, kým vojdú do kuchyne.

Keď vstúpili, všetci zmeraveli a poklonili sa. Bolo zjavné, že správkyňa velí nielen celej vojvodovej kuchyni, ale aj jej príslušným súčasťami. Kývla a personál sa znova pustil do práce.